

U S T A W A

z dnia ..... 2022 r.

o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1882) w art. 19, po ust. 16d dodaje się ust. 16e i 16f w brzmieniu:

„16e. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, jest informowana przez organ zarządzający kontrolę o fakcie jej zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 16f.

16f. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o zarządzenie utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1486) w art. 9e, po ust. 17a dodaje się ust. 17b i 17c w brzmieniu:

„17b. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, jest informowana przez organ zarządzający kontrolę o fakcie jej

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawę z **dnia 8 grudnia 2017r o Służbie Ochrony Państwa**, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu oraz ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego.

zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 16c.

17c. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o zarządzenie utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 422) w art. 118 po ust. 12 dodaje się ust. 14a i 14 b w brzmieniu:

„14a. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, jest informowana przez organ zarządzający kontrolę o fakcie jej zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 14b.

14b. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o zarządzenie utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017r. o Służbie Ochrony Państwa (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 575) art. 51 otrzymuje brzmienie:

„Art. 51.1. Osobie, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, nie udostępnia się materiałów zgromadzonych podczas trwania tej kontroli.

2. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, jest informowana przez Komendanta SOP o fakcie jej zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów

ust. 3.

3. Komendant SOP, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do Sądu Okręgowego w Warszawie z wnioskiem o zarządzenie utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1671) w art. 17, po ust. 17a dodaje się ust. 17b i 17c w brzmieniu:

„17b. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, jest informowana przez organ zarządzający kontrolę o fakcie jej zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 17c.

17c. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o zarządzenie utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1214) w art. 31, po ust. 20 dodaje się ust. 20a i 20b w brzmieniu:

„20a. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, jest informowana przez organ zarządzający kontrolę o fakcie jej zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 20b.

20b. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o zarządzenie

utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 27) w art. 27 dodaje się ust. 16e – 16h w brzmieniu:

„16e. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana w celu realizacji zadań określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a i d, nie jest informowana o fakcie jej zastosowania, także po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 16f.

16f. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu mogłoby być przydatne w działaniach prowadzonych w związku z bezpieczeństwem państwa, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na ujawnienie tej informacji, w sposób zachowujący w tajemnicy organ zarządzający kontrolę.

16g. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana w celu realizacji zadań określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b, c lub e, jest informowana przez organ zarządzający kontrolę o fakcie jej zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 16h.

16h. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o zarządzenie utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 687) w art. 31 dodaje się ust. 15c – 15f w brzmieniu:

„15c. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana w celu realizacji zadań określonych w art. 5 ust. 1 pkt. 1 lit. a, b oraz f, nie jest informowana o fakcie jej zastosowania, także po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 15d.

15d. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu mogłoby być przydatne w działaniach prowadzonych w związku z bezpieczeństwem państwa, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na ujawnienie tej informacji, w sposób zachowujący w tajemnicy organ zarządzający kontrolę.

15e. Osoba, wobec której kontrola operacyjna była stosowana w celu realizacji zadań określonych w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. c, d, e lub g, jest informowana przez organ zarządzający kontrolę o fakcie jej zastosowania nie później niż 6 miesięcy po jej zakończeniu, z zastrzeżeniem przepisów ust. 15f.

15f. Organ zarządzający kontrolę, jeśli ujawnienie informacji o jej stosowaniu narażałoby lub mogło narazić ważny interes publiczny, może wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o zarządzenie utrzymania tej informacji w tajemnicy na okres nie dłuższy niż 10 lat.”.

Art. 9. Do kontroli operacyjnej, która była prowadzona przed dniem wejścia w życie ustawy i nie została zakończona do tego czasu, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem .

UZASADNIENIE

Przedstawiana ustawa o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw ma na celu konsekwentne dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 lipca 2014 r. (sygn. akt K 23/11), stwierdzającego niezgodność szeregu przepisów prawa z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Sentencja rozstrzygnięcia została ogłoszona dnia 6 sierpnia 2014 r. w Dz. U. poz. 1055.

Sejm RP uchwalając 15 stycznia 2016 r. ustawę o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 147) deklarował chęć wykonania wskazanego wyżej wyroku, jednak w ocenie wielu środowisk poselski projekt, który stał się podstawą uchwalonego prawa, w wielu punktach nie usuwa wątpliwości Trybunału, co więcej szereg rozwiązań wydaje się nadal być sprzeczny z Konstytucją.

Z całą pewnością można stwierdzić, że wszystkie następne nowelizacje ustawy o Policji oraz ustaw dotyczących służb porządku publicznego konsekwentnie pozostawiały na uboczu, sygnalizowany przez TK zresztą także i wcześniej, problem informowania osób będących przedmiotem czynności operacyjno-rozpoznawczych o podjęciu przed uprawnione organy takich czynności.

Pamiętać należy, że jeszcze 25 stycznia 2006 r. wydając niewykonane do dziś postanowienie sygnalizacyjne sygn. S 2/06, Trybunał zwrócił Sejmowi uwagę na konieczność zagwarantowania ochrony konstytucyjnych praw osób poddanych kontroli operacyjnej. Ma to polegać na wprowadzeniu obowiązku informowania osób, wobec których prowadzono kontrolę operacyjną i zakończono ją, o samym fakcie pozyskania danych.

Efektom braku działań państwa w tym zakresie są bez wątpienia głośne w

ostatnich dniach kontrowersje wokół systemu PEGASUS, od zaprzeczania jego istnieniu i stosowaniu po potwierdzenie tego faktu.

Wydaje się konieczne podjęcie choćby próby uregulowania tego problemu, biorąc pod uwagę zgłaszane i przez Trybunał wątpliwości związane z immanentną cechą czynności operacyjno-rozpoznawczych jaką jest ich poufność.

Jednocześnie warto wspomnieć doświadczenia niemieckie, gdzie po wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Klass i Inni przeciwko Niemcom* w 1977 zmieniono ustawodawstwo, wprowadzając obowiązek informowania *ex post* jednostki o prowadzonym podsłuchu. Skutkiem tych zmian było m.in. stworzenie możliwości znacznie skuteczniejszego infiltrowania działań służb specjalnych Republiki Federalnej Niemiec przez STASI.

Powiadomienie jednostki na etapie wykonywania działań operacyjno-rozpoznawczych i gromadzenia informacji, co oczywiste, narażałoby je na nieskuteczność.

Dlatego ustawodawca powinien co do zasady zagwarantować późniejsze poinformowanie o tym fakcie. Obowiązek informacyjny w powyższym zakresie ma eliminować ryzyko niekontrolowanego tworzenia oraz utrzymywania zbiorów danych nieprzydatnych dla postępowań prowadzonych przez organy państwa, lecz potencjalnie wartościowych z punktu widzenia przyszłych, bliżej nieokreślonych czynności.

Co oczywiste, w pewnych sytuacjach może być również uzasadnione odstąpienie od wspomnianego obowiązku informacyjnego.

Niejako z definicji obowiązek ten nie może dotyczyć danych pozyskanych przypadkowo, które nigdy nie były poddawane analizie oraz tych dostępnych w publicznych rejestrach.

Niezwykle istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa jest odstąpienie od obowiązku informacyjnego w przypadkach działań podejmowanych przede wszystkim przez służby specjalne oraz inne uprawnione służby w przypadkach niektórych rodzajów przestępstw – choć w tym drugim przypadku decyzja o zachowaniu informacji w tajemnicy przez określony czas powinna należeć do kompetencji właściwego sądu.

Proponowane rozwiązania prowadzą się do nałożenia na Policję, Straż Graniczną, kontrolę skarbową, Żandarmerię Wojskową, SOP oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne obowiązku informowania osób o prowadzonych wobec nich w przeszłości czynnościach operacyjno-rozpoznawczych, przy jednoczesnym wskazaniu, że w przypadkach, w których ujawnienie takich informacji może narazić na szwank ważny interes publiczny – w tym przypadku w oczywisty sposób związany z zakresem działania wymienionych służb - tzn. z bezpieczeństwem publicznym, można zachować przez określony czas taką informację w tajemnicy przed osobą wobec której czynności prowadzono.

Pojęcie ważnego interesu publicznego, z definicji niedookreślone, choć powszechnie stosowane przez ustawodawcę, każdorazowo będzie przedmiotem rozważań właściwego sądu.

Odmiennie potraktowano Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Służbę Kontrwywiadu Wojskowego.

Uznano, że służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo państwa przynajmniej częściowo operują w obszarze, w którym każda informacja o ich zainteresowaniu określonymi osobami może mieć katastrofalne skutki. Zatem w przypadku tych dwóch służb zasadą jest zachowanie w tajemnicy wszelkich informacji o czynnościach operacyjno-rozpoznawczych.

Co więcej dopuszczono możliwość, by w ramach kombinacji operacyjnej

możliwe było przekazanie określonym figurantom informacji o zainteresowaniu służb państwowych – jednak bez wskazania, że chodzi o służby specjalne.

Z drugiej strony w katalogu zadań tych służb znajdują się te, które są praktycznie tożsame z zadaniami innych służb, zatem nie ma podstaw by traktować je odmiennie.

W tej sytuacji podzielono czynności operacyjno-rozpoznawcze na te, które bezwzględnie muszą pozostać w tajemnicy i te, które traktowane są analogicznie jak w przypadku pozostałych służb.

Oczywistym jest przy tym, że proponowane regulacje nie obejmują działań prowadzonych przez Agencję Wywiadu i Służbę Wywiadu Wojskowego, zwłaszcza poza granicami RP.

Wprowadzenie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na stosunki społeczne i gospodarcze oraz nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.